

Gökyüzü

Alp Akoğlu

Venus'ün Son Gösterisi

Bu ay, kış gökyüzünün parlak yıldızları arasında parlayan iki gezegen dikkatimizi çekiyor: Mars ve Satürn. Akşamın en parlak gezegeni olan Venüs'ü, bu aydan sonra akşam gökyüzünü terk ediyor. Gezegenin son gösterisi epeyce görkemli olacak.

Venüs, Aralık ortalarında bu yılı en yüksek parlaklığına ve en büyük yükselimine ulaşıyor. Gezegen, Güneş battıktan kısa bir süre sonra güneybatı ufku üzerinde beliriyor. Parlaklığı ayın ortalarında -4.7 kadire ulaşan Venüs, batmadan önce yaklaşık 3 saat gökyüzünde gözlem için uygun durumda bulunuyor. Eğer bir dürbün ya da teleskopla gezegene bakacak olursanız, bir hilal biçimini aldığını görebilirsiniz. Ayın ilerleyen günlerinde, bu hilal giderek inceleyecek ve görünür büyüklüğü artacak. Çünkü, gezegen altkavuşuma (Yer ile Güneş arasında) doğru ilerliyor ve gezegenin Güneş'i gören yüzünün giderek daha küçük bir bölümünü görüyoruz.

Uzunca bir süredir akşam gökyüzünde parlayan Venüs, ayın ortalarından başlayarak ufku üzerinde hızla alçalacak. Öyle ki, ay sonuna geldiğimizde, alacakaranlığın bitmesiyle batıyor olacak. Gezegen, 13 Ocak'ta altkavuşuma gelecek.

Mars, hava karardığında doğu-güneydoğu ufku üzerinde iyice yükselmiş oluyor. Bir süredir parlaklığıyla dikkati çeken gezegen, ayın başlarında, yakınındaki kış yıldızlarına göre hâlâ belirgin biçimde parlak. Ay sonundaysa, gezegenin parlaklığı -0,6 kadire düşecek ve turuncu gezegen bir süredir sahip olduğu görkemi kaybedecek. Buna karşın, akşam gökyüzünde, neredeyse başucunda yer aldığı için, teleskoplu gözlemciler için güzel bir hedef oluşturuyor.

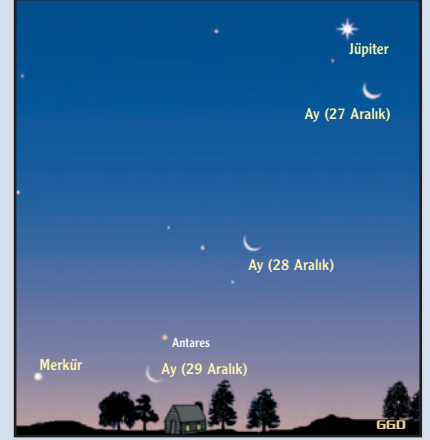
Bir süredir çok geç olduğu için gözlerden uzak kalan **Satürn**, artık gece yarısından önce doğmuş oluyor. Kasım ortasında 22:30'da doğan Satürn, Aralık ortalarına geldiğimizde, 20:30 civarı doğmuş olacak. Satürn'ü görmek için, gezegenin doğuş saatinden sonra doğu ufku üzerine bakmak gerekiyor. Sarımsı rengi sayesinde gezegeni, o bölgede bulunan parlak yıldızlar arasından kolayca seçebilirsiniz.

Jüpiter, bu sıralar sabah gökyüzünde. Gezegen ancak, sabah hava aydınlanmadan önce kısa bir süreliğine gözlenebiliyor. Merkür de sabah

4-5 Aralık akşamları güneybatı ufku

gökyüzünde yer alıyor ve Aralık'ın başlarından ortalarına kadar gözlem için uygun konumda bulunuyor. Gezegen bu sırada, doğu-güneydoğu ufku üzerinde gözlenebilir.

27 - 29 Aralık sabahları güneydoğu ufku

Merkür, ay boyunca sabah gökyüzünde. Gezegen, ayın ilk günlerinden başlayarak, sabah alacakaranlığında gözlenebilir. Aralık'ın son günlerinde, ufku üzerinde alçalmış olacak. Bu nedenle gözlem süresi kısıtlı olacak.

Ay, 1 Aralık'ta yeniay, 8 Aralık'ta ilkdördün, 15 Aralık'ta dolunay, 23 Aralık'ta sondördün, 31 Aralık'ta yeniay hallerinden geçecek.

Yılın en etkin göktaşı yağmurlarından biri olan **İkizler (Geminid) Göktaşı Yağmuru**, 13/14 Aralık gecesi en yüksek etkinliğine ulaşıyor. Ne var ki, bu sırada Ay tüm parlaklığıyla gökyüzünde yer alacak; yaklaşık bir gün sonra dolunay evresinde olacak. Geminid göktaşı yağmurunun bir özelliği, gözlenen akanyıldızların parlak olması. Bu sayede, Ay'a karşın saatte 10 kadar göktaşı gözlenebilir. Kent dışına çıktığımızda bu sayı daha da artacaktır. Gözlemlerinizi yaparken, Ay'ı bir şekilde perdelerse-niz sönük akanyıldızları görme olasılığınız artar. Bir bina ya da ağaç, yakınında gözlem yaparak bunu sağlayabilirsiniz.

Yılın ikinci göktaşı yağmuru, Büyük Ayı kaynaklı. 21/22 Aralık gecesi gerçekleşen **Ursid Göktaşı Yağmuru** da Ay'dan biraz etkileniyor. Ancak Ay, gece yarısı doğuyor ve yağmurun en etkin olacağı 02:00 civarı pek de yükselmiş olmuyor. Bu yağmur sırasında, Ay'a karşın saatte 5 kadar akanyıldız gözleyebilirsiniz.

1 Aralık saat 22:00, 15 Aralık saat 21:00, 31 Aralık saat 20:00'de gökyüzünün genel görünümü.